

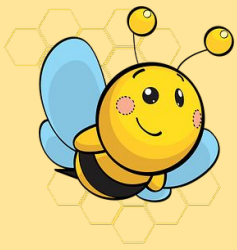
Méh projekt

Alsó tagozatos tanulók számára

Hagyományok, érdekességek, lenyűgöző tények

Készítette: Nagyné Ferencz Judit
szaktanácsadó

Célcsoport: alsó tagozatos tanulók

Cél:

- ❖ Új ismeretek megszerzése
- ❖ Irodalmi élmény
- ❖ Fenntarthatóság - környezetvédelem
- ❖ Együttműködés, élményszerzés

Foglalkozás felépítése:

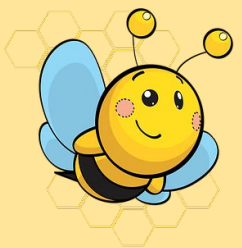
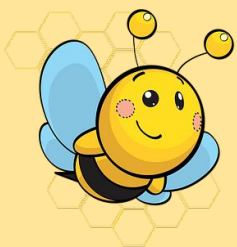
- ❖ Találós kérdések
- ❖ Vers meghallgatása, kötetlen beszélgetés
- ❖ Ismeretek a méhekről
- ❖ Tevékenység: limonádé, süti készítése

Foglalkozás indítása: Ki vagyok én? – Találós kérdéssel

Ki vagyok én? Kertünk végén kicsi kas, benne ezer szorgalmas. Ide - oda repkednek, szüntelenül gyűjtenek.

Ki vagyok én? Döngicsélve körbeszállok, virágporra rátalálok. Összegyűjtöm, szedem néked, így eheted majd a mézet.

Ki vagyok én? A szorgalomnak mintaképe, szálldogál bibéről bibére. Őneki ez sosem nehéz, kaptárokban gyűlik a méz!

Aranyosi Ervin: Méhek világnapja

**Nélkülük nem lehet gyümölcse a fának,
ha jobban megnézed, porruhában járnak.**

**Viszik a virágport virágról, virágra,
így kerül a gyümölcs-kezdemény az ágra.**

**Évezredek óta ez a mesterségük,
és ha nem vigyázunk, hamarosan végük.
Sajnos nem jó gazda – oly buta az ember–
világot pusztít el rengeteg vegyszerrel.**

**Kihalnak a méhek, aztán mi is velük,
ha a méheinkre oda sem figyelünk.**

A méhek napja

1994-től a Magyar Méhészek Egyesületének a kezdeményezésére **április 30-án** ünnepeljük Magyarországon, mert ez idő tájt indul be igazán az élet a kaptárakban.

Célja: Tavasszal, amikor zsongnak a méhek a gyümölcsfákon, a virágokon, az emberek elkezdik munkájukat a kertekben – **hívjuk fel a figyelmet a szorgos kis rovarokra, a méhekre.** Nap, mint nap találkoznak velük az emberek, de a természetben betöltött szerepükre, védelmükre kevesen gondolnak. Hazánkban alacsony a mézfogyasztás. **Fontos a méz és a méhészeti termékek megismertetése, megkedveltetése.**

Ezen a napon országszerte mézkóstolókkal, kiállításokkal, filmvetítéssel, játszóházakkal várják a méhészek a látogatókat.

A méhek világnapja

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének döntése értelmében május 20-a 2018-tól a méhek világnapja.

Az ENSZ ezzel a méhészek helyzetére és fontosságára hívja fel a világ figyelmét.

A dátum magyarázata: 1734. május 20-án született az európai méhészet kiemelkedő alakja, az első osztrák méhészeti iskola egykori vezetője, **Anton Janša**.

Az ő méhészeti munkásságának állítanak emléket azzal, hogy születésnapjának dátuma lett a méhek világnapja.

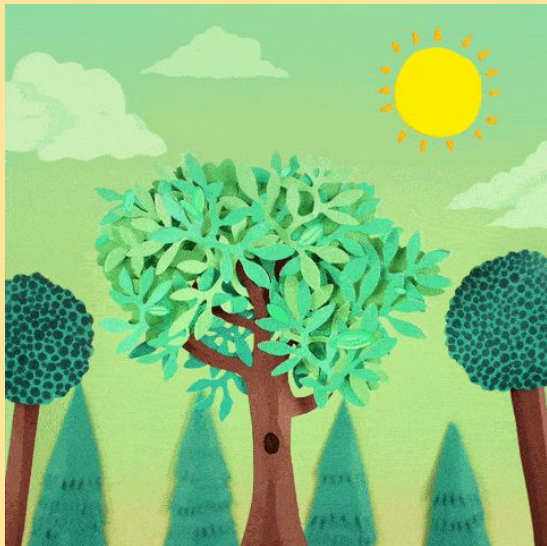
Halála után Mária Terézia rendeletben kötelezte a méhészeti oktatókat a méhek ismeretéről és a méhészetről írt könyveinek használatát, melyek az egész világon elterjedtek.

Évszakok egy méh életében

Tavaszi

A méhek idénye tavasszal kezdődik, mert ők ekkor lesznek igazán elemükben. Véget ér az áttelelés időszaka, és a méhek kirajzanak, hogy élelmet szerezzenek maguknak, a királynőnek és fejlődő utódainak. A királynő petéket kezd rakni, egyre többet és többet, elérve akár a napi 2 000 petét is valamikor május körül.

Nyár

A mézelő méhek elkezdi feltölteni a raktáraikat télire. A begyűjtött nektárt úgy tartósítják, hogy mézet készítenek belőle, ami táplálékul szolgál a hideg évszakok alatt, amikor nem virágoznak a növények. A dolgozók kiűzik a hímeket a kaptárból, amikor a párzási időszak véget ér.

Évszakok egy méh életében

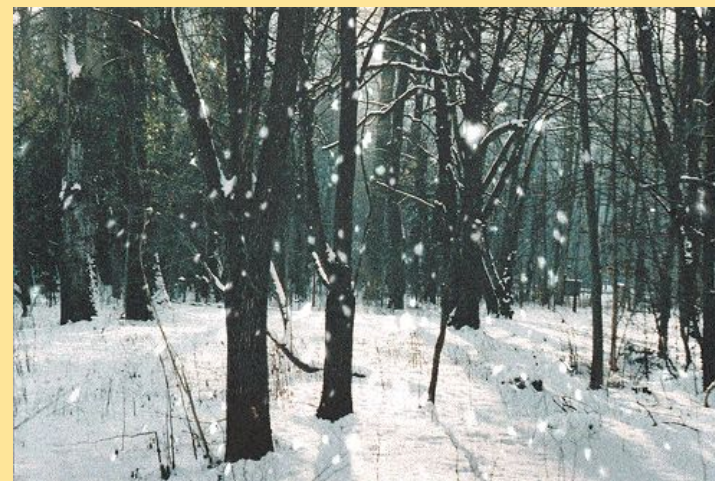
Ősz

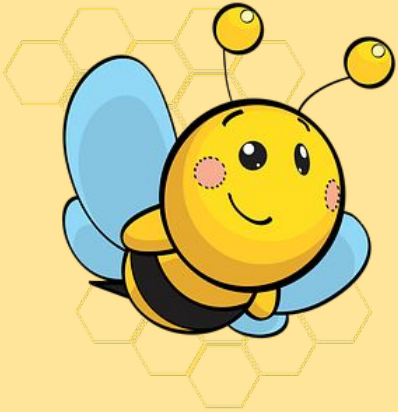
Késő nyártól őszig, amikor az élelemforrás kezd szűkössé válni, a mi kis csíkos barátaink elkezdhetnek szomszédos, gyengébb kolóniák téli készleteiből lopkodni. Ebben az időszakban kelnek ki a hosszabb életű dolgozók, és átveszik a nyári dolgozók helyét a kaptárban. Ezek a méhek akár 7 hónapig is élhetnek.

Tél

A hideg téli hónapok átvészeléséhez mintegy 10 000 hosszabbéltű dolgozó összecsoportosul a királynő körül a kaptárban, úgynevezett téli méhfűrtöt alkotva. Melegen tartják egymást azáltal, hogy repülőizmaikat rezegtetik, és így kellemes 20-23 fokos hőmérsékletet biztosítanak. Gömbalakzatban sokkal kevesebb hőt vesztenek, mintha más formába rendeződnének.

Lenyűgöző tények a méhekről I.

Jó tudni, és fontos óvni őket!

1. A mézelő méh az egyetlen rovar a világon, ami ételt szolgáltat az embernek.
2. Legfőbb szerepük a természetben a hasznos beporzás! **Nagy baj történne, ha eltűnnének!**
3. A nekünk láthatatlan ibolyán túli sugárzást (UV) is látják, így tudnak tájékozódni felhős időben is.
4. A méhek legföljebb 4-5 km távolságba repülnek ki a kaptártól.
5. A tárgyak alakját érzékelik, nem látnak élesen.
6. Született matematikusok. Kizárólag azonos méretű sejteket építenek.
7. A méhek képesek felismerni az emberi arcokat.
8. A hangyához hasonlóan, a méhek testük tömegének többszörösét is elbírók.

Lenyűgöző tények a méhekről II.

9. A méhek általában 1 500 – 2 000 virágot látogatnak naponta. 1 kg mézhez több mint 2 millió jól mézelő virágot kell meglátogatniuk, kevésbé mézelőből akár 5 milliót is.

10. Tudják melyik a finomabb, az egyszerre nyíló virágok közül az édesebb nektárút választják.

12. A kaptárba jóval kevesebb nektárt visznek, mint amennyit valójában összegyűjtenek, mivel nagy részét közben elfogyasztják. Egy méhcsalád évi mézfogyasztása 60-70 kg.

13. Jól kifejlett szaglással rendelkeznek. A virágok illatát több kilométerről is „megérik”. Megkülönböztetik az édest, a savanyút, a sóst és a keserút.

14. Repülési sebességük 25-40 km/h, attól függően, mennyire leterheltek az összegyűjtött nektárral.

15. Egy méhcsalád egy anyából, 24 ezer heréből, és 50-60 ezer dolgozó méhből áll.

Szúrás vagy csípés?

A köznyelvben csípésként ismert méh- és darázsszúrás veszélyes, mert sok ember allergiás ezen rovarok méreganyagaival szemben. Akár egyetlen szúrás is heves reakciókat válthat ki.

- Tünetek:**
- A szúrás helyén kisebb-nagyobb duzzanat
 - A bőr vörössé válik, ég, viszket, akár fájhat is.

A méhcsípés, darázscsípés esetleges komplikációi:

Anafilaxiás sokk - hirtelen kialakuló nagyfokú gyengeség, zavartság, szívdobogás és mellkasi szorító érzés, verejtékezés

Mit tegyünk, ha méhcsípés után rosszul érezzük magunkat?

A tünetek észlelésekor hívjunk mentőt vagy orvost.

Mit tegyünk méhcsípés esetén?

Távolítsuk el a fullánkot. Csak a dolgozó méhnek van fullánkja, ami horgos, ezért tud szúrásakor bennszakadni, amibe a méh belehal.

A méreganyagjuk savas kémhatású, ezért lúgos szerekkel lehet enyhíteni a hatását. - szódabikarbónás vizes borogatás
- ha nincs, jégelés, hideg vizes borogatás.

Mit tegyünk darázscsípés esetén?

Fullánkjuk sima felületű, ezért tudnak többször egymás után szúrni, anélkül, hogy fullánkjuk bennszakadna.

A méreganyagjuk lúgos kémhatású, ezért savas kémhatású szerekkel tudjuk semlegesíteni. - ecetes borogatás
- citromlével való borogatás
- félbevágott **vöröshagymát** a szúrás helyére nyomunk.

A méhszúrás, darázsszúrás megelőzése:

- Kerüljük a virágágyakhoz közeli helyeken való üldögélést!
- Sohase közelítsünk, zavarjunk meg méhkaptárt illetve méhrajt!
- Hívjunk rovarirtó szakembert, ha észrevesszük, hogy otthonunkhoz közel méhkaptár van, vagy méhraj tartózkodik!

Hagyományok, jelképek

Március 19. – József naphoz számos időjósító és egyéb hiedelem kötődik.

Szent József kinyitja a méhkasokat: a méhészek rendbe teszik a kaptárokat, a méhek megkezdik a mézgyűjtést. Buzsákon ezekkel a szavakkal eresztették ki a méheket: „Atya, Fiú és Szentlélek Isten nevibe, induljatok, / Rakodjatok, minden mézet behordjatok!”

Szinte minden állat tulajdonságaik, viselkedésjegyeik alapján leírható egy-egy jelentéssel.

A méh szimbolikus jelentése: szorgalom, rend, éberség, tisztaság, önfeláldozás, szolgálatkészség, takarékoság.

A méz jelentése a népi hitvilágban: egészséget, boldogságot jelentő étel.

Mézből készült tárgyak

mézeskalács

A búcsúknál nagy szerepet kaptak a mézeskalács-figurák, melyek szakrális üzenetekkel bírtak.

viaszgyertya

A templomba szánt gyertyákat méhviaszból készítették.

Készítsünk mézes limonádét!

Hozzávalók:

- 1 db citrom
- 2 db narancs
- 1 db lime
- 3 ek méz (ízlés szerint)
- 2 l víz

Elkészítés:

A mézet elkeverjük egy kis meleg vízben. Feldaraboljuk a citromot, a narancsot és a lime-ot, majd összezúzzuk és hozzáadjuk a mézes léhez. Ezután felengedjük hideg vízzel, és hűtőbe tesszük, vagy jégkockával akár azonnal fogyaszthatjuk is.

Készítsünk mézes golyót!

Hozzávalók

- 2 evőkanál méz
- 50 g vaj
- 75 g tubusos sűrített tej
- 150 g babapiskóta
- 1 marék apróra vágott vagy darált dió (amiből egy keveset tegyünk el a végére)

Elkészítés

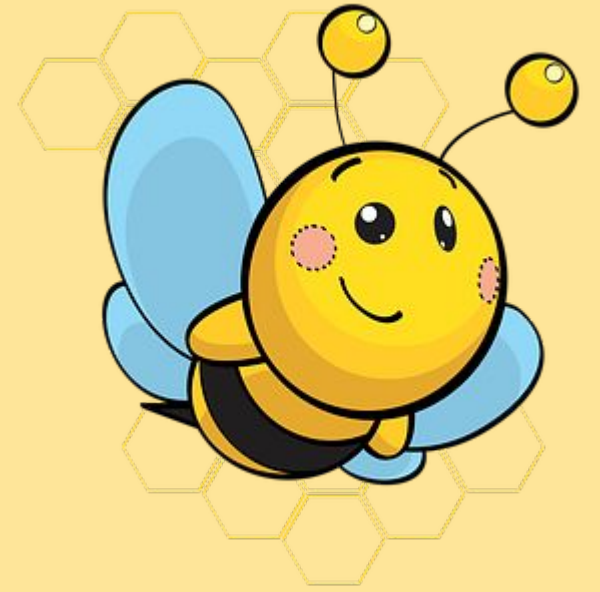
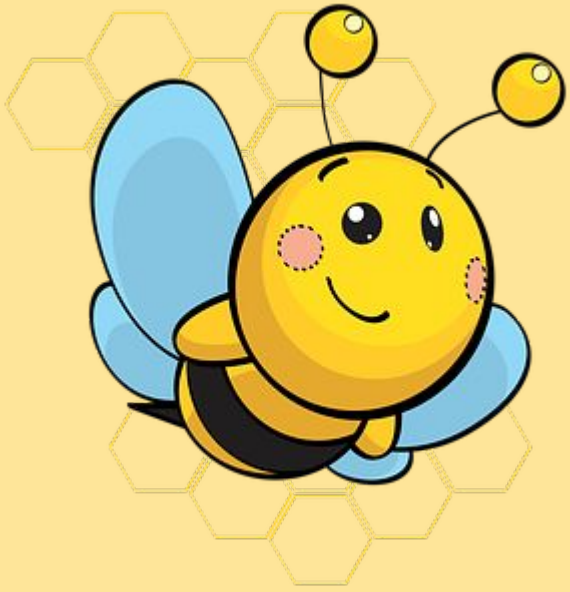
Daráljuk le a babapiskótát, és alaposan keverjük össze a többi hozzávalóval. Akkor jó, ha a kapott massa formázható. Ha túl híg, akkor darált dióval sűrítetjük, ha pedig túl sűrű, akkor adhatunk hozzá tejet.

Az így kapott piskótás-diós masszából megformázzuk a golyókat, majd darált dióba forgatjuk. Az elkészült golyókat tányérra tesszük.

Jó étvágyat!

Köszönöm a figyelmet!

Források:

- <https://versek.aranyosiervin.com/1kep1vers/aranyosi-ervin-mehek-vilagnapja/>
- <http://www.omme.hu/27-mehek-napja/>
- <https://szerkeszto.gportal.hu/gindex.php?pg=35089809>
- <https://zummizeria.hu/zummisuli-3-nap/>
- <https://sokszinuvidek.24.hu/kertunk-portank/2017/03/11/16-lenyugozo-teny-a-mehekrol-vigyazzunk-rajuk/>
- https://mult-kor.hu/20080612_szakralis_tisztelet_ovezte_a_mezbol_keszult_targyakat
- <https://gocsejimuzeum.hu/muzeum-iskola-szertar/tukros-mezeskalacs-sziv>
- <https://www.hellovidek.hu/amonadet-honap-meze/2021/07/02/filleres-italok-amiket-mindig-felidob-egy-kis-mez-igy-keszits-otthon-friss-gyumolcsos-li>
- <https://www.hegylakomagazin.hu/aktualis/1016-mehes---mezes-otthoni-foglalkoztato-gyerekeknek/>
- <https://www.patikamagazin.hu/sulyos-reakcio-mehcsipes-utan/>